

Sygn. akt I Ca 52/14

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Teresa Zawistowska (spr.)

Sędziowie: SO Ewa Pietraszewska

SR del. do SO Justyna Dzieża

Protokolant: st. sekr. sąd. Danuta Gołębiewska

po rozpoznaniu w dniu 23 lipca 2014 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z wniosku T. W.

z udziałem G. B., A. W., D. W., E. W. i K. G.

o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Iławie

z dnia 8 października 2013 r. sygn. akt I Ns 579/13

postanawia:

1. oddalić apelację;
2. zasądzić od wnioskodawcy T. W. na rzecz uczestniczki G. B. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania za drugą instancję.

Sygn. akt I Ca 52/14

UZASADNIENIE

Wnioskodawca T. W. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym 14.10.1987 r. w M. W. ostatnio stale zamieszkałym w M., w ten sposób, iż spadek nabyli T. W., G. B., S. W. i K. G. po 1/4 części oraz o stwierdzenie, iż spadek po zmarłym 24 maja 1998 r. S. W., ostatnio zamieszkałym w S. nabyli A. W., D. W. i E. W..

Uczestniczka G. B. wniosła o oddalenie wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po J. W., wskazując, iż wnioskodawca brał udział w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku przed Sądem Rejonowym w (...) w sprawie I Ns (...)i został uznany za spadkobiercę spadku w 5/32 częściach, lecz nie został uznany za spadkobiercę gospodarstwa rolnego. Ponadto wniosła o oddalenie wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po S. W., wskazując, iż Sąd Rejonowy w (...)postanowieniem z dnia 16.11.2012 r. w sprawie II Ns (...)dokonał prawomocnego rozstrzygnięcia w tym zakresie, zaś wnioskodawca wiedział o toczącym się postępowaniu.

Na rozprawie w dniu 8.10.2013 r. wnioskodawca cofnął wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po S. W. zmarłym 24.05.1998r., zaś wniosek w pozostałej części zmienił w ten sposób, iż wniósł o zmianę postanowienia Sądu Rejonowego w (...)z dnia 11.09.1995 r. w sprawie I Ns(...). Uczestniczka G. B. wyraziła zgodę na cofnięcie wniosku w części obejmującej punkt drugi.

Postanowieniem z dnia 8 października 2013 r. Sąd Rejonowy w Iławie umorzył postępowanie w przedmiocie wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po S. W., zmarłym w dniu 24.05.1998 r. (pkt. I), oddalił wniosek o zmianę postanowienia Sądu Rejonowego w (...)z dnia 11 września 1995 r., w sprawie I Ns (...)(pkt. II), zasądził od wnioskodawcy T. W. na rzecz uczestniczki G. B. kwotę 185,94 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt. III). Rozstrzygnięcie było wynikiem następujących ustaleń i wynikających z nich wniosków:

Sąd Rejonowy w (...)postanowieniem z dnia 11 września 1995 r. w sprawie I Ns (...) stwierdził, iż spadek po J. W. zmarłym 14.10.1987 r. w M., gmina S., na podstawie ustawy nabyli matka S. W. w 3/8 części oraz rodzeństwo T. W., K. G., G. B. i S. W. po 5/32 części każdy z nich, z tym że wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne położone w M. o powierzchni 12,37 ha odziedziczyli: matka S. W. oraz rodzeństwo K. G., G. B. i S. W. po 5/24 każde z nich. Postanowienie uprawomocniło się 03.10.1995 r. Wnioskodawca był uczestnikiem tego postępowania i składał zapewnienie spadkowe.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 679 § 1 k.p.c. dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku, z zastosowaniem przepisów niniejszego rozdziału. Jednakże ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość.

Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego wyjaśniono, że termin roczny na złożenie takiego wniosku dotyczy osoby będącej uprzednio uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku i rozpoczyna swój bieg od dnia, w którym wskazana osoba uzyskała możliwość przytoczenia podstawy uzasadniającej dokonanie zmiany postanowienia. Uchybienie terminowi bądź zaniechanie przytoczenia podstawy uzasadniającej zmianę lub przyczyn uniemożliwiających przedstawienie jej w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku prowadzi do oddalenia wniosku. W ocenie Sądu pierwszej instancji nie ma jakichkolwiek przesłanek do zmiany postanowienia Sądu Rejonowego w (...)z dnia 11 września 1995r. w sprawie I Ns (...). Podkreślono, że wnioskodawca brał czynny udział w postępowaniu przed sądem, złożył zapewnienie spadkowe oraz był obecny przy ogłaszaniu tego postanowienia na rozprawie, zatem w tym dniu już wiedział, w jakim zakresie odziedziczył spadek oraz czy odziedziczył gospodarstwo rolne. Wnioskodawca nie złożył od tego orzeczenia apelacji, tym samym godził się z jego treścią. Za niewiarygodne uznano twierdzenia wnioskodawcy, iż nie wiedział o tym, że nie odziedziczył ziemi.

W tym stanie rzeczy Sąd pierwszej instancji wskazał, że zachodzi brak przesłanek określonych w art. 679 k.p.c. i dlatego wniosek w tym zakresie został oddalony. Z uwagi na to, iż wnioskodawca cofnął wniosek o stwierdzenia nabycia spadku po S. W. zmarłym 24.05.1998 r., stosownie do treści art. 512 k.p.c. oraz 203 § 4 k.p.c. i art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. postępowanie w sprawie umorzono. O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 520 § 2 k.p.c.

W apelacji wnioskodawca T. W. zaskarżył powyższe postanowienie w punkcie II i III, zarzucając mu:

- naruszenie art. 679 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie, w szczególności poprzez uznanie nie zachował on terminu na złożenie wniosku o zmianę stwierdzenia nabycia spadku podczas gdy wnioskodawca wykazał, iż nie znał dokładnie treści postanowienia Sądu Rejonowego w (...)z dnia 11 września 1995 r. w sprawie I Ns (...), a gdy się dowiedział wówczas niezwłocznie złożył do Sądu odpowiedni wniosek;
- naruszenie art. 245 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, w szczególności poprzez przyjęcie rozstrzygnięcia niezgodnego z treścią istniejących dokumentów potwierdzających datę dowiedzenia się o treści postanowienia w sprawie I Ns (...) Sądu Rejonowego w (...)zakończonym postanowieniem z dnia 11 września 1995 r.;

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i ich ocenę w sposób dowolny, w szczególności poprzez uznanie za nieudowodnioną okoliczność, iż wnioskodawca nie znał dokładnie treści postanowienia Sądu Rejonowego w Kwidzynie z dnia 11 września 1995 r. w sprawie (...).

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zmianę postanowienia Sądu Rejonowego w (...) z dnia 11 września 1995 r. w sprawie I Ns (...) i uznanie za spadkobierców: matki spadkodawcy S. W. w 3/8 części oraz rodzeństwa spadkodawcy: T. W., K. G., G. B. i S. W. po 5/32 części każdy z nich. Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowego z uwagi na brak rozpoznania istoty sprawy. Nadto domagał się zasądzenia od uczestników zwrotu kosztów postępowania za obie instancje.

Motywuując swe stanowisko skarżący wskazał, że Sąd pierwszej instancji szeroko uzasadniał konieczność zachowania terminu z art. 679 § 1 k.p.c., jednakże nie wyjaśnił dlaczego uznał, że wnioskodawca wiedział o treści postanowienia Sądu Rejonowego w (...) z dnia 11 września 1995 r. w sprawie I Ns (...). Sąd pierwszej instancji ograniczył się do lakonicznego wyjaśnienia, iż skoro wnioskodawca brał udział w tym postępowaniu to musiał dokładnie znać jego treść. Nadto, zdaniem skarżącego, chybiony jest argument, że wnioskodawca znając treść postanowienia - akceptował je, o czym świadczyć ma fakt nieskładania przez niego apelacji. Wyjaśniono, że wnioskodawca nie składał apelacji od postanowienia ponieważ był pewien, że zgodnie z jego treścią stał się spadkobiercą, w tym spadkobiercą gospodarstwa rolnego. Gdyby znał dokładnie treść postanowienia, to nie zgadzając się z nią - taką apelację na pewno by składał.

Uczestniczka G. B. wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna. Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i wyprowadził z tych ustaleń trafne wnioski. Ustalenia te Sąd Okręgowy przyjmuje się za własne, uznając że nie ma potrzeby ich ponownego przytaczania.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd pierwszej instancji prawidłowo zastosował przepis art. 679 k.p.c., który reguluje postępowanie o zmianie stwierdzenia nabycia spadku. Przewidziane w tym przepisie postępowanie pozwala na skorygowanie prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku tak w odniesieniu do osoby spadkobiercy, jak i przysługującego mu udziału w spadku. Przepis art. 679 k.p.c. wprowadza jednak dwa istotne ograniczenia w stosunku do osób będących uczestnikami poprzedniego postępowania o stwierdzenie nabycia spadku. Dotyczą one podstawy i terminu do zgłoszenia wniosku. Zgodnie z art. 679 § 1 zdanie drugie, osoba będąca uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku może żądać zmiany postanowienia tylko wówczas, gdy żądanie takie opiera na podstawie, której nie mogła powołać w poprzednim postępowaniu sądowym, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskała tę możliwość. Artykuł 679 § 1 k.p.c. wyłącza uprawnienie do zgłoszenia twierdzeń i dowodów na ich poparcie, które były dostępne i mogły być, lecz nie zostały zgłoszone w poprzednim postępowaniu. Zakreślony w art. 679 § 1 k.p.c. termin roczny do złożenia wniosku ma charakter terminu zawitego. Jest to utrwalona linia orzecznictwa, która zyskała aprobatę w doktrynie (np. postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2001 r., II CKN 784/00, OSNC 2001, nr 7-8, poz. 118 i uchwała SN z dnia 21 marca 2001 r., III CZP 4/01, OSNC 2001, nr 10, poz. 144 oraz A. S., Zmiana postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, PS 2002, nr 9, s. 34 i n., a także powołane tam dalsze wypowiedzi w literaturze przedmiotu).

Wskazać trzeba, że na rozprawie z dnia 8 października 2013 r., która odbyła się przed Sądem pierwszej instancji, jak też na rozprawie apelacyjnej z dnia 11 czerwca 2014 r. wnioskodawca T. W. przyznał, że około 3 lata temu dowiedział się, iż nie jest współwłaścicielem gospodarstwa rolnego, które wchodziło w skład spadku po J. W.. Nie jest więc tak, jak podnoszono w apelacji, że skarżący złożył wniosek o zmianę stwierdzenia nabycia spadku niezwłocznie po uzyskaniu wiedzy, że istnieje do tego podstawa. Przeciwnie, uwzględniając twierdzenia samego wnioskodawcy, termin do wystąpienia z wnioskiem o zmianę stwierdzenia nabycia spadku rozpoczął swój bieg najpóźniej 3 lata temu. Z tego punktu widzenia wniosek T. W. o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, złożony w dniu 2 sierpnia

2013 r. należało uznać za spóźniony, na co słusznie wskazał Sąd pierwszej instancji. Skoro zgodnie z oświadczeniem wnioskodawcy już co najmniej od trzech lat posiadał on wiedzę, że nie odziedziczył gospodarstwa rolnego, to w chwili złożenia przedmiotowego wniosku upłynął nie roczny, ale 3 letni termin od momentu, gdy uzyskał możliwość złożenia omawianego wniosku.

Niezależnie od powyższego dodać należy, że T. W. nie mógł żądać zmiany postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po swoim bracie, bowiem był uczestnikiem postępowania, w którym ono zapadło, a okoliczności, na których opiera obecnie swój wniosek mógł powołać w tamtym postępowaniu. Analiza akt sprawy I Ns (...) wskazuje, że wnioskodawca był obecny przy ogłoszeniu postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, które nastąpiło w dniu 11 września 1995 r. bezpośrednio po zamknięciu rozprawy, na której złożył on zapewnienie spadkowe. W zapewnieniu tym T. W. oświadczył, iż nigdy nie był związany na stałe z rolnictwem, nie ma kwalifikacji rolniczych, ani własnego gospodarstwa rolnego. Ze złożonego przez skarżącego zapewnienia spadkowego wynikało, że nie spełnia od warunków do dziedziczenia gospodarstwa rolnego.

Podkreślić trzeba, iż nawet jeżeli wnioskodawca, obecny przy ogłoszeniu postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, nie rozumiał jego treści, to poznał jego istotę – zgodnie ze swoim oświadczeniem – najpóźniej trzy lata przed złożeniem wniosku o jego zmianę, co wniosek ten czyni spóźnionym.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., oddalił apelację jako bezzasadną. O kosztach postępowania za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 520 § 2 k.p.c., § 8 pkt. 2 w zw. z § 12 ust. 1 pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013, poz. 490 j.t.).